

پدر بیشتر از همه مرتکب خشونت می‌شود

۳۶٪

۲۳٪

از زنان آزارهای اجتماعی و اقتصادی

از تجربه کرده‌اند. بسیاری از مردان علاوه بر اینکه اجازه کار کردن به همسر خود نمی‌دهند بلکه آنها را از نظر مالی به خود وابسته نگه می‌دارند یا اینکه حساب بانکی آنها را کنترل می‌کنند.

برادر

۱۹٪

مادر

۱۵٪

شوهر

۱۰٪

خواهر

۶٪

همسر(زن)

۳۳٪

فرزند

۲۱٪

پدر بزرگ و مادر بزرگ

۲۱٪

مرتکبان آزار

ویژه‌نامه همشهری خانواده • دوره جدید شماره ۲ • شنبه ۱۷ تیر ۱۴۰۲ • ۸ صفحه

گفت‌وگو • شهره کیانوش راد

مطالبه جدی بانوان

تصویب لایحه منع خشونت علیه زنان سؤالاتی را در ذهن افراد دغدغه‌مند ایجاد کرده که آیا این لایحه در صورت تصویب به استحکام خانواده منجر خواهد شد یا موجب می‌شود تا با هر دعوا و اختلافی که به‌طور معمول میان زن و شوهر ها اتفاق می‌افتد، زنان راه دادگاه و شکایات را پیش بگیرند؟ سمیه حسینی حلم، وکیل پایه یک دادگستری و مشاور حقوقی معتقد است که در این لایحه بر قوانینی پیشگیرانه تأکید شده‌است و در صورت همکار همه نهادها و مراکز آموزشی و فرهنگی، موجب استحکام خانواده‌ها خواهد شد. او می‌گوید: «با وجود اقدامات فرهنگی، به هر حال ناگزیریم برای حمایت از زنانی که دچار آسیب شده‌اند، قوانینی تصویب کنیم و مجازات‌هایی در نظر گرفته شود.» با او که از مشاوران و کنشگران حوزه زنان است، گفت‌وگو کرده‌ایم.

بازتاب‌نگار: مهری از مجازات

سمیه حسینی حلم، عضو شورای مرکزی کانون تکریم زن و خانواده، تصویب این لایحه را اتفاق خوبی برای احقاق حقوق زنان آسیب‌دیده می‌داند و می‌گوید: «گویی چه در جامعه شاهد ظلم به زنان و مردان هستیم که از طرف مقابل مورد خشونت و سوء رفتار واقع شده‌اند اما واقعیت این است که هزینه ترازو به سمت ظلم‌هایی که به بانوان شده سنگین‌تر است. این ضرورت وجود داشت که بانوان با حقوق خود آشنا شوند و مواردی در قانون لحاظ شود که به پرونده‌های خشونت خانگی بدون اطلاع دادسرای رسیدگی شود. یکی از جنبه‌های مهم یک قانون، بحث بازآرندگی و پیشگیری‌کنندگی آن است. مثال روشنی آن استفاده از کمربند ایمنی هنگام رانندگی است که تا پیش از برخورد با متخلفان و اعمال جرمی به مبالغ سنگین، خیلی از ما با وجود اهمیت بستن کمربند، این قانون را جدی نمی‌گرفتیم. یکی از اثرات لایحه منع خشونت علیه زنان، بحث پیشگیرانه و بازدارندگی آن است که در کاهش حجم پرونده‌های مرتبط با این موضوع مؤثر است. از طرفی وقتی قانونی وجود داشته باشد، در صورت تخلف، موضوع رسیدگی به تخلف اهمیت پیدا می‌کند. نمی‌توانیم ادعا کنیم با تصویب یک قانون جرم‌های مرتبط با آن صفر می‌شود. مطمئناً باز هم شاهد خشونت خواهیم بود ولی با وجود یک قانون، شاهد رسیدگی عادلانه‌تر، سریع‌تر و متصفانه‌تر به تخلفات خواهیم بود.» در موضوع خشونت‌های خانگی ما با ۳ مشکل مواجه بودیم: خلأهای قانونی، عدم ضمانت اجرایی و عدم شفافیت. حسینی حلم در این باره توضیح می‌دهد:

«به‌عنوان مثال ۱۲ یا ۱۳ سال است در قانون حمایت از خانواده حضور مشاوران زن و قاضی زن در همه محاکم خانواده الزامی شده‌است و باید در هر شعبه خانواده در ایران، قاضی زن در کنار قاضی آقا حضور داشته باشد ولی واقعیت این است که این اتفاق را در موارد بسیار کمی شاهدیم. یکی از امتیازات لایحه منع خشونت علیه زنان، تجمیع قوانین است؛ یعنی خیلی جاها که قانونی وجود نداشته جرم‌انگاری شده‌است. در مواردی هم بر قوانینی که موجود بوده، تأکید شده‌است. با این کار دو اتفاق مثبت افتاده یکی تأکید بر قانون است. این تأکید برای شاکتی، وکیلی که پیگیری می‌کند و قاضی رسیدگی‌کننده پرونده، کار را راحت‌تر می‌کند که اگر با موضوع خشونت و ظلمی مواجه شد، به سرعت به این قانون مراجعه کند و متناسب با پرونده مورد نظر، ماده را انتخاب و به آن استناد کند.»

خشونت اقتصادی

یکی از زیرشاخه‌های خشونت خانگی زنان در محوریت‌های اقتصادی جلوه پیدا می‌کند. این نوع خشونت خانگی علیه زنان ایران هم در بسیاری از خانواده‌ها دیده می‌شود. منظور زمانی است که مرد با دور نگاه داشتن زن از حق کار کردن و تحصیل دسترسی او به درآمد را از بین می‌برد.

این شکل از خشونت دامنه و طیف گسترده‌تری هم دارد. برای مثال، زمانی که زنان از حق دسترسی به منابع مالی در زندگی دور می‌مانند، تحت خشونت اقتصادی قرار می‌گیرند.

در بسیاری از جوامع و خانواده‌ها، مردان و سرپرستان به بهانه کنترل اوضاع مالی، هیچ حقی برای دسترسی زنان به پول و منابع مالی قائل نمی‌شوند. این خشونتی غریبان است که زیر لاف‌ها سنت و فرهنگ در بسیاری از مواقع پوشانده می‌شود. البته که این تعریف چیزی جدای از محوریت اقتصادی مرد در زندگی زناشویی است.

بررسی لایحه منع خشونت علیه زنان

در گفت‌وگو با سمیه حسینی حلم، وکیل پایه یک دادگستری و مشاور حقوقی

اولویت ما ایجاد حال خوب خانواده است

ایجاد دفاتر مخصوص بانوان

آموزش حقوق عمومی به بانوان اهمیت ویژه‌ای دارد و موجب می‌شود که احساس عزت و کرامت بیشتری داشته و بدانند اگر اتفاقی افتاد، نظام اسلامی از آنها حمایت می‌کند. در لایحه منع خشونت علیه زنان، بر قوانین پیشگیرانه و بازدارنده تأکید شده و قرار نیست بانوان با هر اتفاقی، راه شکایت و دادگاه را پیش بگیرند. سمیه حسینی حلم، وکیل پایه یک دادگستری و مشاور حقوقی می‌گوید: «این دغدغه درستی است، ولی نمی‌شود به جهت داشتن این دغدغه، نسبت به آسیب‌ها و مشکلات بانوان در این زمینه بی‌تفاوت بود. وظیفه یک نظام عادلانه این است که از مظلوم دفاع کند اما مشخص است که فرهنگ‌سازی پیش از وقوع اتفاق اهمیت دارد.» او درباره مواردی در این لایحه توضیح می‌دهد که روند رسیدگی به پرونده‌ها، سریع‌تر اتفاق می‌افتد: «یکی از دیگر موارد مثبت این لایحه، ایجاد دفاتر خاص زنان در دادسراها و دادگاه‌ها و ارائه مشاوره تخصصی در کلانتری‌ها و همه محاکم است. البته اکنون نیز در برخی کلانتری‌ها شاهد حضور مشاور خانواده هستیم اما تأکید بر این مسئله و انتخاب مشاوران منصف، عادل و افرادی که دغدغه خانواده را دارند را می‌توان از موارد پیشگیرانه‌ای دانست که در این لایحه وجود دارد.»

رسیدگی به پرونده‌ها خارج از نوبت

در بسیاری از موارد روند رسیدگی به پرونده‌ها انقدر طولانی می‌شود که زنان آسیب‌دیده از خشونت خانگی از طرح شکایت خودداری می‌کنند. وکیل پایه یک دادگستری تسهیل در فرآیند رسیدگی به پرونده‌ها را از موارد مهم پیش‌بینی شده در لایحه منع خشونت علیه زنان می‌داند: «پرونده‌ها در رسیدگی معمول دادگاه‌ها و دادسراها جریان طولانی خواهد داشت و این موضوع آسیب و تالما‌ت روحی و روانی را برای بانوان بیشتر می‌کند. در این لایحه پیش‌بینی شده تا به چنین پرونده‌هایی خارج از نوبت رسیدگی شود. موضوع دیگر که در لایحه پیش‌بینی شده این است که اگر خسارت‌های بدنی که به زن وارد شده، محکوم علیه وجود نداشت، یا قابل دسترسی نبود یا فرد خاطی از پرداخت خسارت ناتوان بود، صندوقی برای پرداخت دیه در نظر گرفته شود تا زنان با مبلغی که به آنها تعلق می‌گیرد بتوانند برای درمان و آسیب‌های وارده استفاده کنند. همچنین تأکید شده تمامی اطلاعاتی که زن هنگام

جرم‌انگاری

سمیه حسینی حلم، در پاسخ به این سؤال که آیا در لایحه منع خشونت علیه زنان، خشونت جرم در نظر گرفته شده یا خیر، می‌گوید: «هفاد موادی که در این لایحه داریم تکرار قوانینی است که در قانون مجازات اسلامی وجود دارد اما در چند مورد شاهد جرم‌انگاری جدیدی هستیم که نشان‌دهنده حساسیت این لایحه نسبت به موضوع خشونت علیه زنان است. در مواد ۲۳ و ۳۲ این تأکید شده که اگر مرد، همسر خودش را از منزل بیرون کند و یا اگر مانع ورود او به منزل شود، مرتکب جرم شده و قابل تعقیب و مجازات است. این ماده در صورت تصویب، هم در بحث

پژوهشی مربوط به سال ۱۳۸۳

چند درصد زن‌های ایرانی خشونت می‌بینند؟

به‌گواه این پژوهش، ۳۸/۴ درصد از زنان بهانه‌گیری‌های بی‌درپی، داد و فریاد و بداخانی همسرشان را تحمل می‌کردند.

۳۷/۹ درصد مورد قهر و صحبت‌نکردن شوهر و خودداری از ارائه بحث در مورد مسائل بین‌شان قرار داشتند.

۳۰/۸ درصد کلمات ترکیبی می‌شنیدند.

۲۵ درصد شاهد خشونت فیزیکی همسرشان در مقابل اجسام (شکستن، به‌هم ریختن سفره، کوبیدن در و...) بودند.

حسنی حلم

می‌گوید: «بانوانی که سواد حقوقی ندارند، یا امکان پرداخت حق الزحمه و کلای شخصی را ندارند به کانون وکلای قوه قضاییه معرفی می‌شوند تا بتوانند از وکیل استفاده کنند. البته نمی‌توانیم منکر این قضیه شویم که قاضی با توجه به شواهد و ادله موجود می‌تواند رأی صادر کند.»

استحکام کانون

خانواده با فرهنگ‌سازی

«برای داشتن حال خوب زنان در جامعه صرفاً نیازمند قوانین نیستیم، هر چند گاهی ناگزیریم برای حمایت از بخشی که زنان آسیب‌دیده هستند، قوانین سخت و محکمی در نظر بگیریم.» عضو شورای مرکزی کانون تکریم زن و خانواده در ادامه صحبت‌هایش، درباره اهمیت فرهنگ‌سازی و نقش نهادها و وزارتخانه‌های مرتبط با آموزش و فرهنگ می‌گوید: «در باره وظایف سازمانی نهادها و وزارتخانه‌ها و به‌خصوص صدا می‌گیرد وجود دارد و زنان می‌توانند در هر مرحله از مشاوره بهره‌مند شوند اما آیا از زنی که توان پرداخت حق‌الزحمه وکیل یا مشاور را نداشت حمایت خواهد شد؟ حسینی حلم می‌گوید: «بانوانی که سواد حقوقی ندارند، یا امکان پرداخت حق الزحمه و کلای شخصی را ندارند به کانون وکلای قوه قضاییه معرفی می‌شوند تا بتوانند از وکیل استفاده کنند. البته نمی‌توانیم منکر این قضیه شویم که قاضی با توجه به شواهد و ادله موجود می‌تواند رأی صادر کند. در بحث خشونت اجتماعی، کار راحت‌است و قابل اثبات اما در خشونت خانگی چون خشونت از طرف محارم اتفاق می‌افتد اثبات سخت‌است و ما شاهدی نداریم که برای اثبات به کمک پرونده بیاید. در صورت تصویب این لایحه روند رسیدگی به پرونده‌ها آسان‌تر و در بازه زمانی کوتاه‌تری اتفاق خواهد افتاد.»

تماس‌های شهروندان

به روایت آمار

۳۸۰۰

تماس تلفنی با مراکز اورژانس

۹۰

مورد فرار از منزل

طبق اطلاعات به‌دست آمده از دفتر امور آسیب‌دیدگان اجتماعی سازمان بهزیستی در سال ۹۹ و روزانه ۳۸۰۰ تماس تلفنی با مراکز اورژانس ۱۲۲ انجام شده‌است. از این آمار ۷ درصد کودک آزاری، ۶ درصد همسر آزاری و ۹۰ مورد فرار از منزل بوده. اما بیشترین تماس که ۴۵ درصد از تماس‌ها را به خود اختصاص داده راهمایی گرفتن درباره اعتیاد بوده‌است.

آسیب‌های خانگی را کم کنیم

بعضا در گوشه و کنار شهر اتفاقات کوچک و بزرگی رخ می‌دهد که برای بانوان خوشایند نیست و جسم و روحشان را می‌آزارد. بی‌آنکه بدانیم همین اتفاق یکی از موارد سوء رفتار با زنان است. دکتر سارا نوروزی، مددکار نمونه کشور و فعال حوزه خانواده، اعتقاد دارد کمتر بانویی در این باره اطلاعات دارد. با او در این رابطه گفت‌وگویی کوتاه داشته‌ایم.

برای خانمی که مورد آزار قرار گرفته

چه راهکاری را پیشنهاد می‌دهید؟ در وهله اول باید خود زن خواستار رسیدگی به مشکلات باشد. خانم‌های آسیب‌دیده زیادی به ما مراجعه می‌کنند که بعد از درمان تمایل ندارند برای مقام قضایی به میان کشیده شود و ترجیح می‌دهند به خانه خود بازگردند. اما برای کسانی که آسیب‌دیده‌اند و می‌خواهند کسی از آنها حمایت کند باید گفت سازمان متولی اقدام برای حمایت از زنان در برابر آزار خانگی، اورژانس اجتماعی است با شماره ۱۲۲. بانوی آسیب‌دیده می‌تواند خودش شخصاً به اورژانس اجتماعی مراجعه کند. اما گاهی هم پیش می‌آید که بر اثر ضرب و جرح به بیمارستان انتقال داده شده باشد. در این صورت پزشکی قانونی یا مقام قضایی پرونده‌اش را به اورژانس اجتماعی ارجاع می‌دهد و باز از طریق این نهاد به مشکل او رسیدگی می‌شود. البته بسته به سن فرد آسیب‌دیده روال کاری او جلو می‌رود. اگر زیر ۱۸ سال باشد سازمان بهزیستی و پزشکی قانونی مدعی‌العموم هستند و برای احقاق حق فرد آسیب‌دیده اقدام می‌کنند.

آیا اطلاعات زنان آسیب‌دیده محرمانه

می‌ماند؟ محرمانه به آن معنا که کسی نبیند، خبر اسرار پزشکی قانونی یا مراجع قضایی است محرمانه می‌ماند. اما اگر گذر به بیمارستان بفتند نمی‌توان اطمینان خاطر داد که اسرار او مسکوت بماند. اطلاعات او ناخودآگاه توسط کارکنان بیمارستان یا نیروی خدماتی دهان به دهان می‌چرخد.

متولیان در رسیدگی به مشکلات زنان

آسیب‌دیده تا چه اندازه در کارشان موفق هستند؟ رسیدگی به مشکلات زنان آسیب‌دیده به تبع کارشناسان بهزیستی بستگی دارد که چقدر در کارشان تعهد حرفه‌ای دارند. گاهی پیش می‌آید خانمی به‌شدت مورد خشونت قرار گرفته و کارشناس اورژانس اجتماعی به جای حمایت از او سازش کردن را پیشنهاد می‌دهد. البته نیروی قضایی هم نقش مؤثری دارد. بعضی اوقات با بانوانی مواجه می‌شویم که برای رسیدگی به مشکل خود به اورژانس اجتماعی یا پزشکی قانونی مراجعه کرده‌اند و بعد از درمان، دادستان یا گرفتن تعهد او را به خانه خود برگردانده‌است. زن به محض ورود به خانواده بیشتر از قبل مورد ضرب و شتم قرار گرفته‌است.

خانواده

همیشه‌های

مکان مهرایی

گپ